

TER ADVISERING

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

TER INFORMATIE

Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

TER BESLISSING

Datum

9 december 2024

Kenmerk

DGA-PAV / 95186996

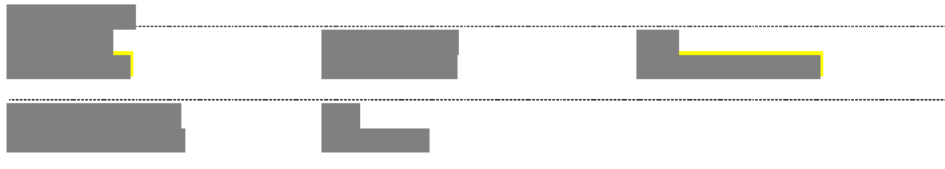
Kopie aan

Bijlage(n)

1

nota

Aanbieding Tweede Kamer rapport Evaluatie Borgstelling MKB Landbouwkredieten

Aanleiding

De evaluatie van de subsidiemodule Borgstelling MKB-landbouwkredieten (BL), opgenomen in titel 2.5 van de Regeling nationale EZK- en LNV-subsidies is afgerond en het rapport kan aan de Tweede Kamer worden aangeboden.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om bijgevoegde brief tezamen met het evaluatierapport aan de Voorzitter van de Tweede Kamer te versturen.

Kernpunten

- De BL ondersteunt investeringskredieten van banken aan MKB-landbouwondernemers indien op basis van hun bedrijfs- of ondernemingsplan economische continuïteit verwacht wordt, maar de onderneming de bank onvoldoende zekerheden kan bieden voor kredietverlening volgens de normale bancaire praktijk. Met een borgstelling van het Rijk worden zulke kredieten wel mogelijk.
- De belangrijkste conclusies van de onderzoekers zijn:
  - het gebruik van de BL is afgenomen, doordat:
    - het tekort aan zekerheden een steeds kleinere rol speelt bij kredietverstrekking. Redenen hiervoor zijn:
      - banken letten, vanwege ECB-toezichtsregels, meer op het verwachte rendement en de kasstroom;
      - belangrijke gebruikersgroepen in de afgelopen jaren goede economische resultaten hebben geboekt, waardoor ze hun vermogenspositie konden verbeteren;
      - onduidelijkheid over het toekomstperspectief, waardoor ondernemers in de recente jaren minder investeringen deden.

- aparte modules, die naast het algemene doel van de BL, specifieke doelen hadden, hadden weinig meerwaarde. Er is veel tijd en aandacht besteed om aparte modules op te stellen, maar deze worden erg weinig gebruikt. Daarnaast leidt een extra module tot extra complexiteit als deze naast de reguliere BL wordt gepositioneerd. Een uitzondering hierop was de module BL-Corona, die wel veel is ingezet.
- De BL zou in de komende jaren weer enigszins aan belang en populariteit kunnen winnen. Zeker bij bedrijfsovername door jonge boeren of op het gebied van verduurzaming in de niet-grondgebonden sectoren en bedrijven met veel pachtgrond, waar zekerhedentekort wel regelmatig een knelpunt in financiering is. Het instrument zal in toekomst echter niet meer de omvang krijgen, die het vroeger had. Dat heeft te maken met de manier van financieren en het belang dat de kasstromen hebben gekregen. En het is de vraag hoe groot de investeringen zullen zijn die agrariërs de komende jaren moeten doen in hun bedrijf.

De onderzoekers komen met de volgende aanbevelingen:

- ✓ Ga na of de BL in de instrumentenmix nog noodzakelijk is. Met een eventuele uitbreiding van andere instrumenten zou de problematiek, het zekerhedentekort waarvoor de BL de remedie is, verder kunnen afnemen.
- ✓ Als het nog noodzakelijk is:
  - op basis van de ex-post ervaring de huidige specifieke modules af te schaffen en geen nieuwe modules in te stellen;
  - samenvoeging van de BMKB en de BL te overwegen; waarbij de onderzoekers aangeven dat dit nader onderzocht moet worden o.a. omdat er verschillende staatssteunregimes zijn voor landbouw, voor visserij en het overig MKB, waardoor er waarschijnlijk wel een aparte module voor de landbouw en de visserij nodig zal zijn binnen de BMKB.
- ✓ Neem door de structureel lagere deelname een lager jaarlijks bedrag in de begrotingsreserve op.

De toekomst van de BL zal onderdeel uitmaken van de Voorjaarsnota-besluitvorming. Daarin kan het kabinet de aanbevelingen van deze evaluatie afwegen en besluiten over de vormgeving van de toekomstige borgstelling voor landbouw en visserij.

Toelichting

- Op 4 oktober 2024 is door de Staatssecretaris toegezegd dat hij in de zomer van 2025 terug zal komen op een borgstellingsfaciliteit voor de visserij.
- Op 6 december is de kabinetsappreciatie op het rapport van het IBO bedrijfsfinanciering 'Kies voor baten' aan de Kamer aangeboden. In de kabinetsreactie is over de BL opgenomen dat in de evaluatie ook wordt gekeken naar de voor- en nadelen van de BL apart van de BMKB en na de evaluatie het kabinet zal besluiten over de (vormgeving van de) borgstelling voor de komende jaren. De onderzoekers komen met betrekking tot dit punt met de aanbeveling om in te zetten op samenvoeging van de BMKB en de BL, maar met in eerste instantie het handhaven van een aparte module voor landbouw en visserij binnen de BMKB omdat er verschillende staatssteunregimes zijn.

- In het 1^e kwartaal van 2025 zal over de toekomst van de BL zowel binnen LVVN als met de ministeries van Financiën en Economische Zaken van gedachten worden gewisseld. Hier zal ook het voornemen van een borgstellingsfaciliteit voor de visserij in mee worden genomen.
- De evaluatie vloeit voort uit de verplichting op grond van de AWB om een subsidieregeling elke vijf jaar te evalueren.
- Op 9 november 2024 is vanwege onder andere de lopende evaluatie de subsidiemodule Borgstelling MKB-landbouwkredieten voor één jaar verlengd tot 31 december 2025. De voorjaarsbesluitvorming heeft derhalve betrekking op de aanpassing en verlenging van de BL vanaf het jaar 2026.

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]